

I. Wykazy i rejestry biegłych

Rejestr biegłych sądowych prowadzi Ministerstwo Sprawiedliwości. W rejestrze wyróżnia się biegłych specjalizujących się w 12 dziedzinach. Rejestr ten został udostępniony wszystkim przedstawicielom zawodu prawniczego i ogółowi społeczeństwa [tutaj](#). Wspomniany rejestr opracowano z myślą o postępowaniu karnym i administracyjnym, ale wykorzystuje się go również w postępowaniach w sprawach cywilnych i gospodarczych. Sądy z reguły wyznaczają biegłych figurujących w rejestrze, choć nie są do tego formalnie zobowiązane.

Specjaliści zwracają się do Ministerstwa Sprawiedliwości z wnioskiem o wpisanie ich do rejestru. Do Ministerstwa Sprawiedliwości należy przesłać kompletną dokumentację (w tym dyplom poświadczający kwalifikacje w konkretnej dziedzinie, dowód potwierdzający doświadczenie zawodowe, CV oraz wyciąg z rejestru karnego) – po otrzymaniu takiej dokumentacji Ministerstwo Sprawiedliwości rozpocznie procedurę weryfikacji, tj. oceni wiarygodność biegłego. Ministerstwo podejmuje decyzję o wpisaniu biegłego do rejestru w oparciu o jego kwalifikacje (uwzględniając tytuły naukowe w konkretnej dziedzinie i dalszą edukację) oraz doświadczenie. Po dopuszczeniu do wpisu do rejestru biegły ma obowiązek złożyć przyrzeczenie przed sądem.

Po mianowaniu biegłego przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zaprzysiężeniu go przez sąd treść rejestru publikuje się w Dzienniku Urzędowym Luksemburga. Po wpisaniu do rejestru na biegłym nie spoczywają żadne szczególne obowiązki. Biegły nie przesyła ministerstwu żadnych sprawozdań ze swoich czynności. Nie musi on również brać udziału w kształceniu ustawicznym. Rejestr jest regularnie aktualizowany.

Biegły może zostać odwołany, jeżeli naruszy spoczywające na nim zobowiązania lub zasady etyki zawodowej lub z innych poważnych przyczyn. Wśród takich przyczyn można wskazać utratę wymaganych kwalifikacji, niedopełnienie obowiązków służbowych lub utratę niezbędnej wiarygodności, np. wskutek skazania za popełnienie przestępstwa. O odwołaniu biegłego decyduje minister po zasięgnięciu opinii prokuratora i wysłuchaniu takiego biegłego. Odwołanie następuje w drodze dekretu ministerialnego. Odwołanie można zaskarżyć przed sądem administracyjnym. Na potrzeby biegłych nie ustanowiono żadnego szczególnego kodeksu postępowania ani kodeksu etyki. Biegli są jednak zobowiązani do przestrzegania kodeksów etyki lub innych kodeksów zawodowych związanych z wykonywanym przez siebie zawodem.

II. Kwalifikacje biegłego

Biegły ma obowiązek osiągnąć poziom wykształcenia w swojej dziedzinie specjalizacji pozwalający na posługiwanie się tym tytułem. Aby biegły mógł zarejestrować w rejestrze biegłych prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości, konieczne będzie przedstawienie dyplomu potwierdzającego osiągnięcie takiego poziomu wykształcenia. Do wykonywania zawodu biegłego nie jest konieczna przynależność do samorządu zawodowego. Biegły nie ma również obowiązku regularnego podnoszenia kwalifikacji (nie ustanowiono systemu ustawicznego kształcenia prawnego, ale biegli mogą uczestniczyć w szkoleniach na zasadzie dobrowolności).

III. Wynagrodzenie biegłego

Wynagrodzenie biegłego określa rozporządzenie. W szczególnych przypadkach, zwłaszcza jeżeli zadanie postawione przed biegłym jest szczególnie skomplikowane, sąd może postanowić o odstąpieniu od zastosowania taryfy przewidzianej w obowiązujących przepisach. W praktyce biegli zwracają się do stron o ustalenie wyższej kwoty wynagrodzenia niż kwota określona zgodnie z taryfą przewidzianą w przepisach. W sprawach cywilnych, w których biegłego wyznaczył sąd, jedna ze stron ma obowiązek pokryć honorarium biegłego z góry. Biegli mogą otrzymać zaliczkę na poczet wynagrodzenia, którego wysokość wykracza poza kwotę określoną zgodnie z taryfą przewidzianą w przepisach. Po zakończeniu postępowania, w orzeczeniu rozstrzygającym co do istoty sprawy, sąd wskazuje jednak stronę zobowiązaną do ostatecznego pokrycia kosztów usług biegłego. Strony mogą pokryć wynagrodzenie biegłego wspólnie. Strony mogą uzyskać pomoc prawną na pokrycie wynagrodzenia biegłego zgodnie z ustalonymi stawkami.

W sprawach karnych zaliczkę na poczet kosztów pokrywa każdorazowo Skarb Państwa. Oskarżony ma obowiązek pokryć wynagrodzenie biegłego wyłącznie wówczas, gdy zostanie skazany. Wynagrodzenie biegłego, o którego wyznaczenie wystąpił prokurator, również pokrywa Skarb Państwa.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Nie przyjęto żadnych przepisów szczególnych dotyczących odpowiedzialności biegłego. Ich działalność regulują zatem ogólne przepisy dotyczące czynów niedozwolonych i zobowiązań umownych. W przepisach tych nie ustanowiono górnego pułapu odpowiedzialności. Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Kwestie związane z wyznaczaniem biegłych reguluje ustawa szczegółowa z dnia 7 lipca 1971 r. (Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et interprètes). Przepisy tej ustawy dotyczą wyłącznie spraw karnych i administracyjnych. Nie przyjęto przepisów szczególnych dotyczących postępowań w sprawach cywilnych. Zastosowanie mają niektóre przepisy kodeksów postępowania karnego lub cywilnego, jak również przepisy ustawy ogólnej o postępowaniu administracyjnym z dnia 21 czerwca 1999 r. (Loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives).

Tryb wyznaczania biegłych w sprawach cywilnych, administracyjnych i karnych nie różni się znacząco. W sprawach karnych oskarżonemu przysługują jednak większe prawa niż w innych przypadkach. Zdecydowaną większość biegłych sądowych wyznacza się w toku postępowania wstępnego, przed rozprawą. Co najmniej połowę wniosków o wyznaczenie biegłego wnosi się na etapie postępowania wstępnego. Do wyznaczania biegłych w toku postępowania głównego dochodzi stosunkowo rzadko.

1. Wyznaczenie biegłego

W Luksemburgu biegłego sądowego wyznacza sąd lub zatrudniają strony. Prawo do wyznaczania biegłych ze statusem biegłych sądowych przysługuje wyłącznie sędziom, którzy robią to na wniosek stron albo z urzędu. W sprawach karnych sędzia śledczy (*juge d'instruction*) często wyznacza biegłego na wniosek oskarżonego albo na wniosek prokuratora. Sędzia śledczy może również wyznaczyć biegłego z urzędu. Ponieważ decyzja podejmowana przez sędziego śledczego jest decyzją wstępną, zasada kontradyktoryjności nie ma w tym przypadku zastosowania.

Jeżeli chodzi o prawo karne, ustanowiono przepisy szczególne dotyczące biegłych współpracujących (*co-experts*) lub kontrbiegłych (*contre-experts*), których może wyznaczyć oskarżony.

W szczególnie pilnych przypadkach w sprawach cywilnych, gospodarczych i administracyjnych biegłego można wyznaczyć przed rozprawą.

a) Wyznaczenie przez sąd

W postępowaniu głównym sąd wyznacza biegłego sądowego w przypadku konieczności zasięgnięcia porady w kwestiach technicznych, które pojawiły się w trakcie postępowania. Sądy mogą wyznaczyć biegłego na wniosek stron albo z urzędu. Biegły ma obowiązek zgłosić wszelkie przypadki konfliktu interesów względem strony.

Biegłego można wyznaczyć przed przeprowadzeniem rozprawy, jeżeli kwestia sporna jest pilna lub jeżeli jego wiedza fachowa jest niezbędna w świetle zbliżającego się postępowania mającego skutkować wydaniem orzeczenia co do istoty sprawy. Wyznaczenie biegłego na tym wstępnym etapie jest jedynym celem postępowania – strony mają wówczas obowiązek złożyć określony wniosek. Ogólnie rzecz biorąc, wspomnianego postępowania nie można wszcząć bez zapewnienia pozwanemu możliwości przedstawienia swoich racji sędziemu. W szczególnie pilnych przypadkach dopuszcza się jednak możliwość niezwłocznego wyznaczenia biegłego sądowego, ale w takiej sytuacji pozwanemu należy zapewnić możliwość zgłoszenia uwag na późniejszym etapie postępowania.

Zwracając się o wyznaczenie biegłego sądowego lub przekazując uwagi na temat propozycji sądu dotyczącej wyznaczenia biegłego, strony mogą wskazać określone nazwiska i wspólnie wybrać konkretnego biegłego. Jeżeli sąd postanowi wyznaczyć biegłego sądowego z urzędu, powinien powiadomić strony o tym fakcie i zasięgnąć ich opinii w tej sprawie przed podjęciem takiej decyzji. Sądy nie są zobowiązane do wyznaczania biegłych figurujących w rejestrze biegłych, ale w praktyce zazwyczaj korzystają z rejestru przy ich wyznaczaniu.

b) Wyznaczenie przez strony

Choć strony nigdy nie wyznaczają biegłych sądowych, mogą brać udział w procesie wyznaczania biegłego przez sąd. Strony mogą osiągnąć porozumienie w kwestii zadań biegłego, podziału kosztów, a nawet wyboru konkretnego biegłego. Następnie strony wysyłają wspólne pismo do wybranego biegłego, w którym powiadamiają go o wyznaczeniu. Jeżeli obydwie strony wyrażą na to zgodę, sędzia może zatwierdzić wyznaczenie tego biegłego. Taka sytuacja ma bardzo często miejsce w postępowaniu wstępnym.

2. Postępowanie (cywilne)

Po wyznaczeniu biegły sądowy zorganizuje spotkanie ze stronami, aby omówić z nimi sprawę. Biegły komunikuje się zazwyczaj ze stronami za pośrednictwem prawników, przy czym ma również obowiązek informować sąd o poczynionych ustaleniach. Nie przewidziano żadnych przepisów szczególnych regulujących te kwestie, choć w każdym przypadku konieczne jest przestrzeganie zasady kontrydiktoryjności: każda strona ma prawo do wyrażenia swoich poglądów we wszystkich kwestiach związanych ze sprawą na każdym etapie postępowania.

Od tej zasady są dwa wyjątki. Dotyczą one analizowania przez biegłego aspektów sprawy o czysto faktograficznym charakterze oraz prowadzenia analiz naruszających sferę prywatną (np. badania lekarskie). W takich przypadkach biegły musi jednak przedstawić wyniki przeprowadzonych analiz stronie przeciwnej przed zakończeniem sporządzania opinii.

Właściwy sąd monitoruje postępy prac biegłego. Na wniosek sąd może uznać, że biegły nie dysponuje wystarczającymi kwalifikacjami, i wyznaczyć innego biegłego. Ponieważ w zdecydowanej większości przypadków wyznacza się wyłącznie jednego biegłego, nie przewidziano żadnej procedury związanej z organizowaniem spotkań biegłych przed rozprawą w celu doprecyzowania stosownych kwestii.

a) Opinia biegłego

Biegły wydaje opinię w formie pisemnej. Opinia biegłego nie musi mieć konkretnej struktury. Biegły jest zobowiązany do rzetelnego wykonywania powierzonych mu zadań i przestrzegania zasady kontrydiktoryjności. Musi on odnieść się do wszystkich pytań dotyczących kwestii faktograficznych wchodzących w zakres powierzonych mu obowiązków, ale nie może odpowiadać na pytania prawne. Zakres obowiązków biegłego określa sąd – nie dotyczy to jednak postępowań, w których biegłego wyznaczyły strony bez udziału sędziego, ponieważ w takim przypadku zadaniem biegłego jest rozwianie wątpliwości stron.

Sporządzenie opinii wstępnej nie jest obowiązkowe, ale możliwe, jeżeli wymagają tego okoliczności sprawy. Dzieje się tak szczególnie w przypadku pojawienia się nowych pytań w trakcie wykonywania przez biegłego powierzonych mu obowiązków lub w przypadku gdy strony nie będą współpracowały z biegłym.

Przypadki, w których biegły może być zobowiązany do sporządzenia dodatkowej opinii, są rzadkie. Do takiej sytuacji może dojść, jeżeli biegły nie odpowie na wszystkie pytania wchodzące w zakres powierzonych mu obowiązków lub jeżeli na dalszym etapie postępowania pojawią się dodatkowe pytania. Sąd wyda wówczas nowe postanowienie, w którym zwróci uwagę na konieczność przekazania dodatkowych informacji i wskaże pytania, na które należy odpowiedzieć. Strony mogą zwrócić się do sędziego z wnioskiem o dodatkowe wyjaśnienia. W praktyce jednak częściej stosowanym rozwiązaniem jest wyznaczenie innego biegłego, w zależności od stopnia zadowolenia stron z pierwszej opinii.

Opinię biegłego można podważyć zarówno na podstawie oświadczeń stron, jak i na podstawie przedstawionych przez nich opinii przeciwnych. Sądy nie są związane treścią opinii biegłych. Orzecznictwo stanowi, że sąd może odstąpić od uwzględnienia opinii biegłego, jeżeli istnieją ku temu zasadne przesłanki, tj. jeżeli jedna ze stron lub obydwie strony wykażą, że biegły nie ma racji. Sprzeczne opinie mają taką samą wartość dowodową, niezależnie od tego, czy biegły został wyznaczony przez sąd czy przez strony. Opinie wydane na wniosek jednej ze stron lub sprzeczne opinie, a także opinie sporządzone przez biegłego z naruszeniem zasady kontrydiktoryjności mogą zostać przedstawione i omówione w toku rozprawy, ale nie mają takiej samej wartości dowodowej jak opinie wydane z poszanowaniem tej zasady.

b) Rozprawa sądowa

Biegły nie musi brać udziału w ewentualnym posiedzeniu wstępnym. Powinien on natomiast wziąć udział w rozprawie, aby odpowiedzieć na pytania sądu po przedstawieniu opinii. Biegły nie zostanie przesłuchany przez stronę przeciwną w sądzie.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych (EEEI).

Ostatnia aktualizacja: 16/10/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.